

Kırsal Turizm Planlamasında Katılımcı Kırsal Değerlendirme Yöntemi: Savcılı Büyükoba (Kaman/Kırşehir) Köyü*

Derya DURAN GÖKALP¹ Murat Ertuğrul YAZGAN²

Öz

Kırsal turizm kısaca “kırsal alanlara gerçekleştirilen turizm türüdür”. Katılımcı Kırsal Değerlendirme (KKD) yöntemi kırsal alanlarda yaşayan ve çevrede olup bitenleri bilen insanlardan fazla masrafa ve zamana gerek duymadan bilgi toplanmasına ve mevcut durumun saptanmasına yönelik bir uygulama tekniği olmakla birlikte daha çok “ortak bir hedef doğrultusunda karşılıklı öğrenme süreci” dir. Kırsal turizm planlaması için Kırşehir ili Kaman ilçesi Savcılı Büyükoba köyünde uygulanmış olan KKD yöntemi sonuçlarına bu çalışmada yer verilmiştir. Katılımcı Kırsal Değerlendirme formu yerel halkın görüşünü almak, kırsal peyzaj özelliklerini ve turizm-rekreasyon potansiyelini belirlemek için toplamda 54 soru ile hazırlanmıştır. Araştırma alanı olan Savcılı Büyükoba köyünde KKD analizi ile 3 farklı grupta toplantılar yapılmıştır. Bu toplantılar sonucunda elde edilen bulgular; nüfus durumu, alt ve üst yapı durumu (sağlık, okul, sosyal donanım), tarımsal ürün deseni, geçim kaynakları, köy ve köyler arası ilişkiler, turizm-rekreasyon durumu, kırsal göç, köyün ana sorunları gibi konular incelenmiş ve analiz tabloları oluşturulmuştur. Sonuç olarak araştırma için seçilen KKD analizi yöntemi ile yerel halkın kırsal kalkınma ve turizm planlamasına yaklaşımı tespit edilerek SWOT analizi yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Katılımcı Kırsal Değerlendirme, Kırsal Turizm, Kırsal Planlama

Participatory Rural Appraisal Analysis in Rural Tourism Planning: Village of Savcılı Büyükoba (Kaman/Kırşehir)

Abstract

Rural tourism in a short define is “type of tourism that realized in rural areas”. People living in rural areas and knowing what’s going on around the environment participant rural appraisal which is an application technique directed to determine gathering information and existing state without not needing to surcharges and time, mostly is “mutual learning process in accordance with a common goal”. In this research, for rural landscape planning will be included to PRA method results that applied in city of Kirsehir province of Kaman village of Savcili Buyukoba. In sustainable rural tourism planning, PRA forms have been prepared with a total 54 questions to receive opinion of local people about to determine potential of tourism-recreation and rural landscape features of research area. In village of Savcili Buyukoba that is study area made meeting with 3 different groups with PRA forms as a result of these meetings; examining as objects population and residence numbers, top and bottom structure (education, health, social equipment and background), major products cultivated in village, means of living, relations inner village and between villages, migration, tourism-recreation situation, basic problem areas in village received opinion of local people with general situation of village and analysis tables were created. As a result analysis method for the research by selected PRA the approach to rural development and tourism planning of local people is determined done by detecting the SWOT analysis.

Keywords: Participatory Rural Appraisal, Rural Tourism, Rural Planning

JEL: Q19, R10

Geliş Tarihi (Received):02.02.2018

Kabul Tarihi (Accepted): 28.05.2018

¹Sorumlu yazar (Corresponding author), Kaman İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, Kırşehir, dduran40@hotmail.com

² Prof. Dr., Siirt Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı, Siirt.

*Bu makale Savcılı Büyükoba Örneğinde (Kaman/Kırşehir) Peyzaj Özelliklerinin Kırsal Kalkınma ve Turizm Açısından Araştırılması adlı doktora tezinden alınmış ve 18-22 Mayıs 2016 tarihinde düzenlenen 5. Ulusal Kırsal Turizm Kongresi’nde Sözlü Bildiri olarak sunulmuştur.

1. Giriş

Türkiye’de kırsal turizm denildiğinde genellikle doğa sporlarını ve yürüyüşlerini kapsayan açık hava ve rekreasyon etkinlikleri, alışveriş ve günübirlik yeme içmeli köy ziyaretleri anlaşılmaktadır. İstanbul ve İzmir gibi büyük kentlerin çevresinde, Muğla ve Antalya gibi turistik merkezlerde, Bursa ve Kastamonu (Safranbolu) gibi tarihi ve kültürel zenginliklere sahip yerleşim yerlerinin çevresinde, antik kentlere yakın köylerde kırsal turizmin geliştiği görülmektedir (Akça, 2004).

Türkiye’deki örneklerine baktığımızda; Ürgüp Belediyesi Kapadokya yöresinin kırsal yaşamını tanıtmak amacıyla yerli ve yabancı turistler için köy düğünlerine katılacak, geleneksel köy yemeklerini pişirecek, inek ve koyun sağarak kırsal yaşamın içerisinde yer alacakları bir proje hazırlamıştır. Ortahisar Belediyesi Kızılçukur Vadisinde güneşin doğuş ve batışını turistlere izletmek amacıyla turlar düzenlemektedir. Kış döneminde Akdeniz, Marmara ve Ege Bölgelerindeki köylerde geleneksel deve güreşleri düzenlenmektedir. Son yıllarda bazı turizm acenteleri İpek Yolu güzergâhında turlar düzenlemektedir. Erzincan ve Muğla’nın kırsal alanlarında profesyonel yamaç paraşütü yapılmaktadır (Aydın, 2012).

Yurt dışı örneklerini incelediğimizde Avusturya; Avrupa’da kırsal turizmin en iyi şekilde örgütlenerek yürütülen (36 köyü içine alan “yeşil köyler örgütü) ülkelerin başında gelmektedir (Williams and Shaw, 1996). İngiltere’de; halk süreli tatillerinin %25’ini köylerde geçirmektedir. Kırsal peyzaj ve kültürel miras, turistleri bölgeye çeken önemli unsurlardan olmakla birlikte 1998 yılında tüm günübirlik ziyaretlerin %24’ü köylere olmuştur (Anonymus, 2005). Fransa’da, aile boyutunda işletmelerden başlayarak ulusal boyuta varan çok iyi bir örgütlenme vardır. Ülkede, 94500 kırsal otel yatağı, 50 bin kırsal konut, 30 bin misafir evi, 37 bin tatil köyü, 28 bin turizm evi, 308 bin çadır yeri, kırsal turizme hizmet vermektedir (Soykan, 2006). Almanya, tarıma elverişsiz alanlarda yaşayan çiftçiler için kırsal

turizm ile hizmet sektöründe genç nüfusa yeni iş olanakları sağlanarak gelirlerinin artırılması ve standartlarının yükseltilmesi amaçlamıştır (Aydın, 2012). Kanada’da, Saint-Jacobs’daki tarihi buğday ambarları sanat merkezleri haline dönüştürülerek turizmcilerin ilgi odağı olmuştur (Yılmaz ve Küçükaltan, 2002). İspanya, kırsal turizmdeki gelişimin son 20 yıl içerisinde gerçekleştirmiştir. 1994 yılında 1074 olan kırsal turizm işletmesi, her yıl artarak 2003 yılında 6534’e ulaşmıştır (Soykan, 2000).

Örnekler incelendiğinde kırsal alanlar son yıllarda, kent yoğunluğundan bunalan turizmcilerin ilk başta seçtikleri rekreasyon alanlarından birisidir. Kırsal alanlarda gerçekleştirilecek rekreasyon ve turizm etkinlikleri doğanın dengesine saygılı ve halkın katılımı ile olmalıdır. Kırsal alan peyzaj planlamasında kullanılan analiz yöntemleri ile mevcut durumun tespiti ve yerel halkın katılımı doğrultusunda planlama yapılabilir. Bu planlama yöntemlerinden ikisi; Katılımcı Kırsal Değerlendirme ve SWOT Analizi’dir.

Hızlı Kırsal Değerlendirme, tutumlara, yöntemlere, katılıma ve karşılıklı görüş alışverişine, sorunların ortak analizine ve çözümüne dayanır. Kırsal alandaki insanların sahip oldukları bilgiler başlangıç noktası olarak alınır. Bununla bu insanlardan karşılıklı bir şeyler öğrenme amaçlanır (Gülçubuk, 2000). Hızlı kırsal değerlendirmenin gelişmiş şekli katılımcı kırsal değerlendirme analizidir (Anonymus, 1998). Hızlı ve katılımcı değerlendirmenin birçok ortak yönlerinin yanı sıra iki yöntem arasında farklılıklar da bulunmaktadır. Katılımcı yaklaşımda vurgulanan fikir; yerel grubun toplanan bilgileri analiz etmesi, buna göre planlaması ve yönetmesidir. Yerel halkın güçlendirilmesi ve eğitimini amaçlar. Hızlı kırsal değerlendirmede de lokal düşünceler çok önemlidir. Ama yönetim ve planlama aşamasında yerel katılım yer almamaktadır (Townslley 1996; Anonymus 1998; Blumenthal and Jannink, 2000).

Savcılı Büyükoba köyünün yerel halkının, çalışma alanında yapılacak olan kırsal turizm faaliyetleri hakkında düşüncelerini ve alanın

potansiyelini öğrenmek için yapılan Katılımcı Kırsal Değerlendirme Analizi sonuçlarına, çalışmada yer verilmiştir. Katılımcı kırsal değerlendirme ve SWOT analizi yöntemleri, kırsal alanlarda mevcut durumun tespiti ve uygulanacak olan aktivitenin planlama kriterlerinin seçimi için destekleyici, yön gösterici ve belirleyicidir.

2. Materyal ve Yöntem

Bu çalışmanın materyalini Savcılı Büyükoba köyü kırsal peyzaj özellikleri oluşturmaktadır. Araştırma alanı olarak seçilen Savcılı Büyükoba köyü, İç Anadolu Bölgesi'nde bulunur. Savcılı Büyükoba, Kırşehir ilinin Kaman ilçesine bağlı Hirfanlı Baraj gölüne kıyısı bulunan, bir köydür (Şekil 1).

Şekil 1. Araştırma alanının coğrafi konumu

Araştırmada öncelikle konuya ilişkin literatür araştırması ve eski belediye başkanı ile yapılan yüz yüze görüşme sonucunda alanın bilgileri toplanmıştır. Katılımcı Kırsal Değerlendirme yöntemi, Savcılı Büyükoba köyünün mevcut bilgilerin toplanması ve incelenmesi, alanda araştırılacak konuların ve temel soruların belirlenmesi, geliştirilmesi, alan analizinde uygulanan yarı yapısal mülakat tekniği, köye ait bilgilerin raporlanması ve yazılması olarak dört aşamada tamamlanmıştır. Hedeflenen amaç için de formlardaki sorularının anlaşılır olmasına çalışılmıştır. Toplantılar köyde ilan edilmiş ve rastgele çiftçilerin katılımı ile sağlanmıştır. Toplantılarda katılım tutağı tutulmuş ve yüz yüze görüşmelerle karşılıklı fikir alışverişi yapılmıştır. Toplantılar direk soru ve cevap şeklinde değil sohbet havası içinde olmalı ama konuya odaklanmalı ve kontrol altında tutulmalıdır (Beebe, 1995).

Yöntem Sayın Prof. Dr. Bülent GÜLÇUBUK'un (Ank.Üniv.Zir.Fak.Tarım Eko.Böl.) katkılarıyla hazırlanan KKD soruları ile araştırma alanında yapılan toplantılardan elde edilen sonuçların sentezidir. Yöntem formları, kırsal peyzaj planlamasında yerel halkın görüşünü almak için 54 soru ile hazırlanmıştır. Savcılı Büyükoba köyünde KKD formları ile 3 farklı grupta toplantı yapılmıştır. Bunlar; Çiftçilikle uğraşanlar (kadın ve erkek 34 kişi), Çiftçilikle uğraşmayanlar (kadın ve erkek 11 kişi), Üst düzey (belediye, kooperatif başkanı, okul müdürü vb.) yetkililer (8 kişi)'dir. Toplamda 53 kişi ile yapılan KKD toplantılarının toplam nüfusa (1090) oranı % 4.86 yani yaklaşık olarak %5'tir. Bu toplantılarda sorulan sorular ve elde edilen sonuçların bir kısmı aşağıda başlıklar halinde verilmiştir. Katılımcılık ve farklı meslek gruplarının bir arada çalışmasına imkan veren analizlerden biri olan KKD analizi araştırmanın yöntemlerinden biri olarak kullanılmıştır.

Araştırmada kullanılan yöntemlerden diğeri SWOT analizidir. Mevcut durum analizi için kullanılan temel yöntemlerden biridir. SWOT analizi yapılmasının başlıca iki yararı bulunmaktadır. İlk olarak, SWOT analizi yapılarak mevcut durum tespit edilir. Bu çerçevede güçlü ve zayıf yönler ile karşı karşıya bulunan fırsatlar ve tehdit unsurları ortaya konulmaya çalışılır. SWOT, güçler (strenghts), zayıf yönler (weaknesses), imkanlar-olanaklar (opportunities) ve tehlikeler-tehditler (threats) kelimelerinin baş harflerini içeren bir kısaltmadır. Temelde mevcut yapılara ait bu dört parametrenin irdelenerek analiz edilmesi ilkesine sahip olan bu yöntemle, hem niceliksel hem de niteliksel özelliklere ilişkin analizler yapılabilmekte ve yapılan analizler sonucunda oluşturulan SWOT matrisinin irdelenmesi ile de mevcut programa ilişkin stratejik bir görüş oluşturabilmektedir (Uçar ve Doğru, 2005).

SWOT aynı zamanda gelecekteki durumunun ne olacağını tespit ve tahmin etmeye yarayan bir analiz tekniğidir. Bu ikinci anlamda SWOT bir "gelecek durum" analizidir. SWOT analizi yakını ve uzağı görmeyi sağlayan bir gözlük olarak algılanabilir (Aktan, 1999).

3. Bulgular

Savcılı Büyükoba köyü KKD analizi köyün genel durumunu ortaya koymak için çeşitli kurum ve kuruluşlardan alınan bilgiler ile analizin gerekçesi olan turizm ve rekreasyon değerlendirmeleri olarak iki kısma ayrılmıştır.

3.1. Genel bilgiler

Savcılı Büyükoba köyünün 2000-2013 yıllarına göre nüfus sayımları incelendiğinde yarıdan fazla (%55 oranda) göç verdiği ve araştırma alanının ana problemini oluşturan köyden kente göç olgusunun köyde ne kadar yoğun olduğu tespit edilmiştir. Yerleşim bütününde brüt nüfus yoğunluğu 7.5 kişi/ha olmaktadır. Nüfus yaş gruplarına göre (Tablo 1) incelendiğinde köyde genç nüfus oranı %70'tir.

Tablo 1. Yıllara göre nüfus bilgileri ve yaş gruplarına göre dağılımı

Yıl	2000	2007	2010	2012	2013
Kişi	2398	1572	1355	1152	1090
Yaş	Erkek	Kadın	Toplam	%	
0-14	123	122	245	22	
15-49	260	262	522	48	
50- +	163	160	323	30	
Toplam	546	544	1090	100	

Kaynak: Anonim, 2014a

Erkeklerde okuryazarlık oranı kadınlara göre daha fazladır. Erkeklerde okuryazarlık oranı %42 (461 kişi), kadınlarda ise %36 (392 kişi) olarak hesaplanmıştır (Anonim, 2014a). Köyde okuryazar oranı toplam %78 (853 kişi /1090 kişi), okuryazar ve okulçağı olmayan %22 (237 kişi/ 1090 kişi) olarak hesaplanmıştır.

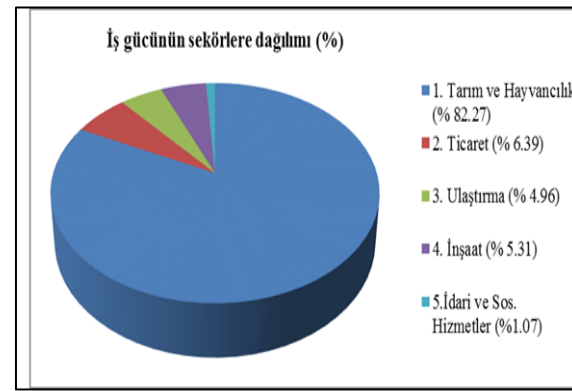
Araştırma alanının iş gücünün sektörlere dağılım oranları Tablo 2'de verilmiştir. Tarım ve hayvancılıkta çalışan nüfus hesaplanırken hanelerin yaklaşık %75'inde tarım yapıldığı ve her hanede 1 kişinin bu sektörde çalıştığı kabul edilmiştir (Şekil 2).

Çalışma Oranı: Çalışan Nüfus/Toplam Nüfus ise $456 / 1090 = \%42$ 'dir.

Göl çevresi dinlenme ve mesirelik olarak ideal bir mekândır. Yerleşimde gelir getiren el sanatı ve halıcılık aktiviteleri gelişmemiştir.

Tablo 2. İşgücünün sektörlere dağılımı

Sektörler	Kişi	%
Tarım ve Hayvancılık	406	89
Ticaret	18	4
Ulaştırma	14	3
İnşaat	15	3
İdari ve Sosyal Hizmetler	3	1
Toplam	456	100

Şekil 2. İşgücünün sektörlere dağılım grafiği

İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü yıllık eylem planları ve katılımcı kırsal değerlendirme toplantılarından elde edilen veriler ile araştırma alanının tarımsal üretim faaliyetleri (Tablo 3), arazi varlığı (Tablo 4), işletmelerin tasarruf ve mülkiyeti, yetiştirilen ürünler ve verimlilik düzeyleri, girdi kullanımı ve ürün pazarlama yolları incelenmiştir.

Tablo 3. S.Büyükoba'da tarımsal işletmelerin faaliyet alanlarına göre dağılımı

Faaliyet Alanı	Sayı
Toplam İşletme Sayısı	232
Bitkisel Üretim	170
Hayvansal Üretim	4
Bitkisel + Hayvansal Üretim	58

Tablo 4. Savcılı Büyükoba köyünün arazi varlığı

Kullanım Biçimi	Dekar
Hububat	16650
Baklagil	950
Endüstri Bitkileri	500
Tarla Toplamı	18100
Vişne- Kiraz	24
Elma	31
Ceviz	870
Diğer Meyveler	110
Meyve Toplamı	1035
Patlıcan	120
Domates	80
Hıyar	80
Biber	20
Diğer Sebzeler	690
Sebze Toplamı	990
Kavun-Karpuz	350
Bağ	220
Nadas	11701
Tarım Alanı Toplamı	32396
Çayır-Mera	2517

Savcılı Büyükoba'da uygulanan ekim nöbeti şekli 1.yıl arpa- buğday, 2.yıl nadas (nohut- ayçiçeği) şeklindedir. Sulu alanlarda ise özellikle sebzeçilik, meyvecilik ve bağcılık yapılmaktadır (Tablo 5).

Sebze potansiyeli incelendiğinde köyde en çok üretimi yapılan sebze patlıcandır. Daha sonra domates ve salatalık gelmektedir. Savcılı Büyükoba köyü yerli sebze üretimi açısından il ve ilçenin önemli köylerinden birisidir. Ayrıca sebzeçilik köyün önemli bir ekonomik faaliyetidir.

Köylünün il ve ilçe pazarlarında satış yapabilecekleri kendilerine ait yerleri bulunmaktadır. Aracı ya da komisyoncu olmadan yani satışı direk kendileri yaptıkları için elde edilen kazanç Akdeniz çiftçisine nazaran daha fazladır.

Savcılı Büyükoba köyünde büyükbaş hayvanlardan sığır, küçükbaş hayvancılık olarak

ta koyun yetiştiriciliği yapılmaktadır. Keçi yetiştiriciliği yok denecek kadar azdır. Arıcılık ise yapılmamaktadır.

Hayvansal üretim köyün ekonomisinde bitkisel üretimin gerisinde kalmıştır. Bunda son yıllarda ülke genelinde yaşanan problemlerin (yem fiyatlarının pahalı oluşu, mevcut mera alanlarının azlığı ya da tahribi) etkisi görülmektedir. En fazla melez ırk bulunmaktadır. Küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinde 384 adet koyun, 192 adet kuzu bulunmaktadır (Tablo 6).

Araştırma alanında örgütlenme örneği olarak 2012 yılında S.S. Savcılı Büyükoba Köyü Tarımsal Kalkınma Kooperatifi kurulmuştur. Ancak kooperatif aktif olarak çalışmamakta ve 2014 yılında iflasını açıklayarak dağılma eğilimindedir (Tablo 7).

Köyde yöresel yemek kültürü olarak çeşitli tatlar bulunmaktadır (Tablo 8). Ayrıca yetiştirilen tarımsal ürünlerin kurutulması hemen hemen her evde yapılmakta ama bu ürünlerin ticari olarak satışı kısıtlı yapılmaktadır.

Tablo 7. Savcılı Büyükoba köyünde tarımsal birliklere üyelik durumu

Savcılı Büyükoba Köyü	Üye Sayısı
Tarımsal Kalkınma Kooperatifi	12
Tarım Kredi Kooperatifi	73
Ziraat Odası	283
Tarım sigortası yaptıran çiftçi	6

Tablo 8. Yöresel tatlar

Yemekler	Hamur İşleri	Tatlılar
Tane Kavurması	Yufka Ekmeği	Pekmez
Besmeç	Kömbe	Aside
Çılbır	Basmaç	Pelise
Yeşil Domates Kavurması	Lelek	Hoşaf
Sazan Balığı	Baklava	Kurtulmuş Meyveler
Soğuk Aş	Su Böreği	
Erikli Pilav		

Tablo 5. Savcılı Büyükoba köyünün meyve ve sebze potansiyeli

	Üretim alanı (da)	Ağaç sayısı (adet)	Verim (kg/adet)	Fiyat (TL/kg)	Satılan (ton)
Ceviz	870	9.708	30-50	15-20	290-485
Kayısı	38	952	60-80	3	57-76
Kiraz, Vişne	24	1.975	30-40	5	59-79
Elma	31	3.992	20-50	1	110-275
Şeftali	11	271	10-15	3	3-4
Erik	12.5	313	60-80	3	19-25
Üzüm	220	48.400	2.500-3.000	1-2	121.000-
Armut	68	1.700	30-50	3	51-85
Ayva	58	1.442	20-30	3	29-43
Badem	-	489	15-20	6	-
Diğer	20	500	-	-	-
Seracılık	12.5	116	-	-	-
Patlıcan	100-120		3-4	1.5-2.0	300-480
Domates	60-80		3-4	1	180-320
Biber	15-20		1.5-2	1.5-2.0	22.5-40
Hıyar	60-80		4-5	1	240-400
T.Fasulye	30-40		2	1.5-2.0	60-80
Karpuz	60		3	0.35	180
Kavun	80-100		2	0.70	160-200
Sarımsak	20-30		1	5-6	20-30
Patates	50-60		2-3	1.5-2	100-180

Tablo 6. Savcılı Büyükoba köyünün hayvan varlığı

Hayvan Sayısı	Sığır				Koyun +Kuzu	Keçi	Boğa
	Yerli	Kültür	Melez	Toplam			
	50	23	317	390	576	10	56

3.2. Katılımcı kırsal değerlendirme analizi sonuçları

Araştırma alanında yapılan toplantılar sonucunda köyde gerçekleştirilecek olan turizm faaliyetlerine yerel halk olumlu ve sıcak bakmaktadır. Köy halkına göre turizm denilince; gezmek, bir yerden başka yere gitmek, deniz, tatil, piknik yapmak, akraba-dost ziyareti gibi faaliyetler anlaşılmaktadır. Savcılı Büyükoba köyünün kırsal turizm için kültürel ve doğal özellikleri Tablo 9'da verilmiştir.

Köyde hangi turizm faaliyetleri gerçekleştirilebilir? sorusuna halk plajı, iskele, yelken yarışları, piknik alanları, su sporları, avcılık, balıkçılık, halka açık konaklama olarak cevaplandırmışlardır.

Su kenarında granit parke taş döşenmiş yürüyüş yolu, demir profil borular içerisinde ahşap bank kurulmuş ve taş mangal ocakları ile piknik alanları ve köylü tarafından işletilen 3 adet balık lokantası ve 1 adet kafeterya bulunmaktadır (Tablo 10).

Tablo 9. Savcılı Büyükoba köyünün doğal özellikleri

Doğal özellikleri	Su varlığı Yaban hayatı Tarımsal doku Kükürtlü su kaynağı
Tarihi değeri	Sualtı tarihi varlığı Öküztaşı (taşınmış)
Spor olanakları	Su sporları Doğa yürüyüşü Amatör balıkçılık
Yemek kültürü	Gastronomik lezzetler Hamur işleri Geleneksel tar. ürünler

Tablo 10. Rekreasyon ve turizm kaynaklarının kullanım biçimleri

Hirfanlı Barajı Çevresinde Rekreasyon ve Turizm Kaynağı	Kullanım Biçimi
Orman Varlığı	Yok
Yayla Varlığı	Yok
Yürüyüş Yolu	Var, granit parke taş döşenmiş yollar
Dağ ve Dağcılık	Yok
Yaban Hayatı	Yok
Piknik Alanları	Var, dinlenme, mangal
Şelale- Mağara	Yok
Tarihi Eserler ve Yerler*	Var
Lokanta	Var, balık lokantası

*Hirfanlı barajı su altında olduğu söylenen tarihi eserlerin tespiti için dalışlar yapılmaktadır.

Araştırma alanının Hirfanlı Barajı su kenarında 8 Temmuz 2012 yılında bir kereye mahsus 5. Denizcilik Bayramı Su Sporları Festivali kutlanmıştır. İl, ilçe ve il dışından misafirler baraj kenarında ağırlanmış, su sporları ile çeşitli yarışmalar yapılmış, konserler düzenlenmiştir.

Araştırma alanında yapılan KKD toplantılarında su varlığı ve yakın çevresindeki çevre kirliliği sorulduğunda; yaz boyunca sürekli kullanım

olduğu için kirlendiği, temizlik yapıldığı ama yeterli olmadığı, baraj kenarından faydalanan halkımızın bilinçsiz olduğu dile getirilmiştir. Ayrıca köyde kanalizasyon olmadığı için atıkların baraj suyuna karıştığı dile getirilmiştir (Tablo 11).

Tablo 11. Hirfanlı Barajı su kenarında yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri

Sorunlar/ Sınırlılıklar	Öncelik	Çözüm önerisi
Çevre kirliliği	3	Temizlik daha sıklıkla yapılmalı, düzenli bir ekip olmalı
Bilinçsiz kullanım	1	Eğitim verilmeli, çevre temizliği konusunda uyarılmalı
Kanalizasyon olmayışı	2	Kanalizasyon yapılmalı yada arıtma tesisleri olmalı

1- Şiddetli 2- Önemli 3- Orta

Araştırma alanında yapılan toplantılarda su varlığı ve yakın çevresine özellikle yazın çok sayıda turist geldiği dile getirilmiştir. Ziyaretler suya bağlı olarak genellikle günübirlik piknik yapmak ya da akraba ziyareti sebebiyle olmaktadır. Sadece kış aylarında köye avcılık yapmak için gelen avcılar su kenarındaki misafirhanelerde ortalama 5 gün kalmaktadır. Köyde ne tür turizm faaliyetleri uygulanabilir sorusuna Tablo 12'deki yanıtlar verilmiştir.

Tablo 12. Savcılı Büyükoba köyünde uygulanabilecek turizm çeşitleri ve nedenleri

Uygulanabilecek Turizm Çeşitleri	Neden
Piknik Alanları	Yerel halk ve turistler için
Su Sporları	Su varlığı kaynağı
Oyun - Spor Alanları	Çocuklar ve gençler için
Kamp Yerleri	Turistler için
Otel İşletmeciliği	Turistler için
Balıkçılık - Avcılık	Meraklıları için
Yöresel Tatlar İçin Satış Büfeleri	Köy halkına gelir ve tanıtım
Ev Yemekleri Lokantası	Köy halkına gelir ve tanıtım

Turizm bölgede daha önceden gündeme geldiği ve yerel çapta yapıldığı için köylü tarafından sıcak karşılanmaktadır. KKD toplantısında; Halkın katılımı sağlanmalı, misafirlere, turistlere ilgi ve alaka iyi olmalı, ulaşım sorunu yaşanmamalı, dışarıdan işletmeciler çekilmeli, halkın katılımı sağlanmalı, reklam ve tanıtım yapılmalı, temiz ürünlerin satışı yapılmalı denilmiştir.

Araştırma alanında toplantılar sırasında köy halkına göre turizm faaliyetlerinin yaratacağı temel sorunlar ve çözümleri Tablo 13'tedir. KKD toplantılarında; turist için herhangi bir sıkıntı olmayacağı, bilinçli ve düzgün yapıldığı sürece köylü tarafından benimseneceği belirtilmiştir.

Tablo 13. Savcılı Büyükoba köyü turizm faaliyetlerinin yaratacağı temel sorunlar ve çözümleri

Sorunlar/ Sınırlılıklar	Öncelik	Çözüm önerisi
Kullanım yoğunluğuna bağlı çevre kirliliği	1	Bakım ve temizlik işleri düzenli yapılmalı
Ahlak bozulması	3	Hedef kitle aileler olmalı
Taşkınlık	2	İçki kontrol altında olmalı

1- Şiddetli 2- Önemli 3- Orta

Tablo 14. Araştırma alanının doğal ve kültürel özelliklerine ilişkin SWOT analizi

Doğal ve Kültürel Özellikler	Güçlü Yönler	Zayıf Yönler	Fırsatlar	Tehditler
Doğal Özellikler	<ul style="list-style-type: none"> *İlman iklim yapısına sahip olması *Doğal değerlerin korunmuş olması *Zengin tarımsal doku *Yöresel tarımsal ürünler 	<ul style="list-style-type: none"> *Doğal kaynak değerleri ile yeterince tanınıyor olmaması *Doğal kaynakların bilinçsizce kullanılması 	<ul style="list-style-type: none"> *Farklı rekreatif ve turistik aktivitelere olanak verecek çeşitliliğe sahip olması, *Daha önceden turizm faaliyetlerinin yapılmış olması *Baraj yakınlığı *Bağcılık ve ceviz potansiyeli *Gölet varlığı *Balıkçılık imkanı 	<ul style="list-style-type: none"> *Günübirlik ve hafta sonları yoğun kullanım *Tarımsal faaliyetler ve ihtiyaçlar için su sıkıntısı
Kültürel Özellikler	<ul style="list-style-type: none"> *Gastronomik özellikler *Denizcilik bayramı *Potansiyel turizm merkezine yakınlık (Ürgüp) *Halkın turizm faaliyetlerinde aktif olma isteği *Konukseverlik *Yöresel kültür 	<ul style="list-style-type: none"> *Genç iş gücü azlığı *Bütçe yetersizlikleri *Örgütlenme yetersizliği *Kalifiye eleman eksikliği 	<ul style="list-style-type: none"> *İnsanların kitle turizminin yarattığı kalabalıktan kaçmak istemesi ve bu nedenle sakin yörelere yönelmesi *Ulaşım açısından erişilebilirlik, *Turizm acentalarının tur programı içerisinde yer alacak kapasite, *Bağlı olduğu ilde kırsal kalkınma yaratacak olması, *Bağlı olduğu ile turizm ve rekreatif imkan sağlaması *Büyük metropollere yakınlık (Ankara, Kayseri) 	<ul style="list-style-type: none"> *Yoğun turizm baskısı sonucu kültürel kimlikte bozulma

Kırsal turizm faaliyetlerini bölge ve halk için kırsal kalkınma yaratacağı ve bir fırsat olduğu, köylü halkın özellikle son 5 yıldır turizm faaliyetlerine alıştığı, köy için yeni iş imkanlarını sağlayacağı, örnek teşkil edeceği ve örnek bahçelerle daha fazla turist çekilebileceği, eğitim ve aktivitelerle daha fazla turist çekilebileceği, özellikle son yıllarda köyden büyük şehirlere iş yada maddi imkansızlıklar yüzünden göç edenler için tekrar köyü cazip hale getireceği dile getirilmiştir. KKD analizi sonuçlarından elde edilen bu bulgular doğrultusunda, araştırma alanının doğal ve kültürel özelliklerinin ortaya konması ve daha anlaşılabilir olması için SWOT analizi (Tablo 14) yapılmıştır.

4. Sonuç

Kırsal alan planlamasında; kırsal nüfusun turizm potansiyelini arttırmaya yönelik, kalkınma projelerine yerel halkın katılımı sağlanmalı ve desteklenmelidir. Tarım faaliyetleri kırsal alanların en büyük özelliğidir. Tarımsal faaliyetlerin bir fırsata çevrilerek kırsal turizm imkanına dönüştürülmesi ise ancak peyzaj planlaması ile mümkündür. Doğal ve kültürel mirasın korunması için bu gereklidir. Kırsal turizmi bir sektör olarak düşünürsek, bu sektörlerde istihdam yaratılması mümkün olduğunca teşvik edilmelidir.

Uygulanan kırsal turizm aktivitelerinden bir diğeri ise “Ekolojik Çiftliklerde Tarım Turizmi, Gönüllü Bilgi ve Tecrübe Takası” projesidir. TATUTA, olarak bilinen bu program 25 farklı çiftlikte başlamıştır. 2015 yılında ise bu etkinlik toplam 92 çiftlikte sürdürülmektedir. Savcılı Büyükoba köyüne 8-10 km mesafede, özel şahsa ait 230 da “Cevizbağı Organik Tarım İşletmesi” bulunmaktadır. İşletme sahibi ile yapılan görüşmede 2016 yılında hazine arazileri ile 1000 da civarında kapasite artırımına gidileceği belirtilmiştir. Bu işletme Avrupa Birliği’nin TATUTA programları ile yılın belli zamanlarında yurtdışından gelen ekolojik tarıma meraklı turistlere açıktır. Böyle bir işletmenin araştırma alanına yakın yerde olması bölgede düşünülen kırsal turizm aktiviteleri için bağlayıcı ve tamamlayıcıdır. Aynı zamanda da

bölgede organik tarımın yapılabileceğinin ve kırsal turizm aktivitelerinin uygunluğunun ispatıdır.

Kaman İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık verileri ve yapılan KKD analizi sonuçlarına göre bölgede ortalama 870 dekar alanda dağınık ve kapama bahçesi olarak ceviz yetiştirilmektedir. Kaman cevizi son yıllarda gerek tadı, yağı ve lezzeti ile bölgede önemli bir yer tutmaktadır. Sadece araştırma alanı için değil, bölge için de büyük bir potansiyel olan cevizin yerel halk, sivil toplum örgütleri, yerel kurum ve kuruluşlar ile iş birliği yapılarak eylem planları oluşturulmalı, tanıtımına özen gösterilmeli, teşvikler artırılmalı, yetiştiricilik için özel kurslar, eğitimler yapılmalı, iklimsel tedbirler hakkında yetiştirici bilinçlendirilmelidir.

Türkiye ve yurtdışı örnekleri incelenerek, yapılan toplantılar, KKD ve SWOT analizleri sonucunda Savcılı Büyükoba köyünün tarımsal ve turizm açısından zengin bir çerçeveye sahip olduğu görülmüştür. Hirfanlı Barajı su varlığına güney bakarlı olması sebebiyle alanın mikroklimatik iklim özellikleri göstermesi de bölgede büyük bir avantajdır. Savcılı Büyükoba köyünün Hirfanlı Barajına yakın su kenarında yapılan yerel ölçekteki turistik aktiviteler, çalışma alanında kırsal turizm potansiyeli yaratmaktadır. Köyde yapılan KKD toplantıları ve SWOT analizleri sonucunda rekreasyon ve turizm kavramlarına; halkın sıcak baktığı, her türlü turistik aktivitede istekli oldukları (yemek, barınma, iş gücü vb.) istihdam yaratacağına inandıkları, reklam yapılması ve eğitimin gerektiği, devlet desteğinin yanı sıra özel firmaların dahil edilmesi, su sıkıntısına çözüm bulunması gerektiği, kırsal kalkınma yaratacağı ve göçün önleneyeceği, hatta köye dönüş olacağına inandıkları tespit edilmiştir.

KKD ve SWOT analizlerine göre araştırma alanı için kırsal turizm faaliyetlerinden; tarımsal ve rekreasyon turizmleri uygun bulunmuştur. Tarımsal turizm için; sebze, meyve ve bağ kullanımına yönelik; Rekreasyon turizmi için; doğa yürüyüşleri, kamp/çadırılı kamp, suya dayalı rekreasyon faaliyetlerinin alana uygun olduğu belirlenmiştir.

Kırsal alanlar yaşamsal aktivitelerin yaşandığı, doğal ve kültürel peyzaj elemanlarından oluşan, bu peyzaj özelliklerinin doğru ve sürdürülebilir planlamalar ile ortaya çıkarılabileceği ve kırsal kalkınmada, kırsal ekonomilerin oluşmasına imkân verebilen özel alanlardır.

Teşekkür

KKD analizi formlarını hazırlama ve değerlendirme aşamalarında, bilgi ve tecrübelerini esirgemeyerek katkıda bulunan Ankara Üniversitesi. Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Bülent GÜLÇUBUK'a teşekkür ederiz.

Kaynaklar

Akça, H., 2004. "Dünyada ve Türkiye'de Kırsal Turizm", Standart Dergisi, Eylül, s.65.

Aktan, C.C., 1999. 2000'li yıllarda Yeni Yönetim Teknikleri, (2), Stratejik Yönetim ve Swot analizi, TÜGIAD Yayını, İstanbul.

Anonim, 2014. Kaman İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü Eylem Planı. Kırşehir.

Anonim, 2014a. Savcılı Büyükoba Sağlık Ocağı- Aile Hekimi Verileri. Kırşehir.

Aydın, O. 2012. "AB'de Kırsal Turizmde İlk 5 Ülke ve Türkiye'de Kırsal Turizm", KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi 14 (23): 39-46.

Anonymus, 1998. "Application of Rural Participatory Appraisal in Alaska", Human Organization, 5, 1-9, URL: http://www.ac.wvu.edu/~gberardi/application_of_rural_appraisal.htm.

Anonymus, 2005. "Rural Tourism in the South East A Strategy for Future Action A Consultation Draft", Web Sitesi: www.seada.co.uk/publications/docs/RuralTourism.pdf, Erişim Tarihi: 08.03.2005.

Beebe, J., 1995. "Basic Concepts and Techniques of Rapid Appraisal", Human Organization, 54, 42-51.

Blumenthal, D., Jannink, J.L. 2000. A Classification of Collaborative Management

Methods, Conservation Ecology, 4, URL <http://www.consecol.org/vol4/iss2/art13>.

Gülçubuk, B. 2000. Kırsal Alanda Kredi Kullanımının Sosyo-Ekonomik Temelleri - Hızlı Kırsal Değerlendirme Yaklaşımı ile Kırıkkale İli Keskin İlçesi Araştırması", Türkiye Ziraat Odaları Birliği, 4 s., Ankara.

Townsley, P. (1996). Rapid Rural Appraisal, Participatory Rural Appraisal and Aquaculture, ISBN:9251038716, URL: http://www.fao.org/documents/show_cdr.asp?url_file=/docrep/006/w2352e.htm

Uçar, D. ve Doğru, A. 2005. CBS Projelerinin Stratejik Planlanması ve SWOT Analizinin Yeri, TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası 10. Türkiye Harita Bilimsel Teknik Kurultayı, 28 Mart-1 Nisan 2005, Ankara.

Soykan, F. 2000. "Kırsal Turizm ve Avrupa'da Kazanılan Deneyim", Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi, Yıl: 11 (Mart-Haziran), ISSN 1300-4220, Ankara.

Soykan, F. 2006. "Avrupa'da Kırsal Turizmde Bakış Açısı ve Kazanılan Deneyim", II. Balıkesir Ulusal Turizm Kongresi, s.84-85, Balıkesir.

Yılmaz-Küçükaltan, G. 2002. "Kültürel Turizm Bağlamında Yöreselleşme", Dokuz Eylül Ün. III. Ulusal Türk Turizm Sempozyumu (7-8 Kasım 2002), İzmir.

Williams, A. ve Shaw, G. 1996. Tourism, Leisure, Nature Protection and Agri-Tourism: Principles, Partnerships And Practice. Exeter